



**Styre:** Universitetsstyret

**Styresak:** 8/18

**Møtedato:** 15.02.2018

**Dato:** 01.02.2018

**Arkivsaknr:** 2017/5277

---

## Kunnskap For vår Felles Fremtid: Universitetet i Bergen og FNs Bærekraftmål

---

### Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- SDG-konferansen i Bergen 2018:  
<http://www.uib.no/sdgkonferansen>
- Lansering av Centre for Sustainable Global Ocean Governance and Research  
<http://www.uib.no/aktuelt/114317/uib-lanserer-nytt-forskningssenter-b%C3%A6rekraftig-hav>

### Saken gjelder:

I revisjonen av UiBs strategi i 2018 vil bærekraftmålene være en sentral dimensjon på tvers av universitetets eksisterende satsinger, forskningsstrategier og utdanningsprogrammer. For å tilrettelegge for det videre arbeidet, vil det etableres en struktur for dette ved UiB, bestående av en styringsgruppe for Agenda 2030 ledet av viserektor for globale relasjoner, professor Annelin Eriksen. For den operative oppfølgingen, etableres det en egen arbeidsgruppe, SDG Bergen, bestående av forskere med erfaring med vitenskapelig rådgivning.

Med denne saken vil vi orientere styret om de tiltak vi iverksetter for å styrke arbeidet med bærekraftmålene ved UiB.

### Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Kjell Bernstrøm  
Universitetsdirektør

01.02.2018/Kristin Svartveit/fung. avdelingsdirektør Christen Soleim

## Saksframstilling

Styre:  
Universitetsstyret

Styresak:  
8/18

Møtedato:  
15.02.2018

Arkivsaksnr:  
2017/5277

## Bakgrunn

Universitetet i Bergen sin strategi *Hav, Liv Samfunn* vektlegger hvordan kunnskap former samfunnet. Lanseringen av FN-dokumentet «Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development» (Agenda 2030) har stor betydning for politikktutforming generelt og kunnskapssektoren spesielt. FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål ble vedtatt i konsensus av alle 193 medlemsstater i 2015, og skal implementeres på alle styringsnivå, fra kommune til internasjonale organer. Det skal rapporteres jevnlig fra både politiske myndigheter, uavhengig ekspertise og pådrivergrupper. Målene i Agenda 2030 omtales som «Sustainable Development Goals», «SDGs» eller «Global Goals».

Agenda 2030 endrer FNs (og verdens) måte å tenke om utvikling langs to fundamentale akser.

For det første er ikke lenger «utvikling» forstått som et problem relatert til det globale sør, slik de foregående tusenårsmålene (Millennium Goals) var det. Utvikling i henhold til Agenda 2030 blir like mye et ansvar for det globale nord. Bærekraft er et globalt anliggende i sin natur, for alle FNs medlemsland. Utvikling handler ikke lengre om økonomisk vekst alene, men om bærekraftig utvikling, henimot et globalt samfunn der de store sosiale og miljømessige utfordringer må håndteres.

For det andre vil Agenda 2030 endre måten man jobber med bærekraftig utvikling på. Samarbeid mellom samfunnets sektorer er helt sentralt, og kunnskapssektoren er særlig avgjørende i denne sammenheng. Betydningen av bærekraft og Agenda 2030 er også lagt inn i Regjeringens *Langtidsplan for forskning og utdanning*, og er omtalt som et sentralt forskningsfokus i Norges «Position Paper» til EUs 9. rammeprogram. Både EUs rammeprogram og NFRs forskningsprogrammer baserer seg på strategier der bærekraftmålene gjøres relevante.

Det er i kunnskapssektoren mye av grunnlaget for den globale bærekraftige utvikling skal dannes. Universitetene har derfor en særlig rolle å spille i bærekraftarbeidet, gjennom forskning, utdanning og rådgivning, ikke minst i kraft av kritisk analyse, nytenkning og innovasjon.

UiB sine tre langvarige forskningssatsinger er direkte relevant for det arbeidet som UiB vil gjøre i forhold til bærekraftmålene. Med sin sterke internasjonale profil, og med lange tradisjoner i globalt orientert forskning, har UiB de beste forutsetninger for å være et ledende universitet i arbeidet med å koble forskningsbasert kunnskap og utdanning med samfunnsutvikling i bærekraftig retning. Den nye utviklingsavtalen og det påfølgende

tildelingsbrevet fra KD fremhever nettopp bærekraftsarbeid som en viktig del av UiBs måloppnåelse.

Det er også en økende interesse fra et bredt spekter av UiB sine fagmiljøer for å bringe forskning, utdanning, formidling og innovasjon i nær kontakt med bærekraftmålene. Den nasjonale Bærekraftkonferansen i UiBs regi, som nettopp er avviklet, viste behovet for, og viljen til, å legge bærekrafttenkning som en overordnet dimensjon knyttet til hele universitetets samfunnsoppdrag.

## **1. Revisjon av strategi** (jmfør styresak 7/18 *Revisjon av HAV, LIV, SAMFUNN - Universitet i Bergens strategi 2016 – 2022*)

Strategien *Hav, Liv og Samfunn* danner rammeverket for UiB sitt arbeid. Internasjonalt ledende forskning innenfor alle fagfelt er grunnlaget for å kunne bidra med kunnskapsbaserte løsninger og kritiske perspektiver på samfunnsutfordringene som adresseres i bærekraftmålene. I 2018 vil UiBs strategi revideres, og bærekraftarbeidet som en overordnet dimensjon vil konkretiseres i flere tiltak spesielt knyttet til utdanning, innovasjon og forskningsformidling. I revisjonen av *Hav, Liv og samfunn* vil vi legge bærekraftmålene inn som en sentral dimensjon, ikke som en fjerde satsing, men snarere på tvers av universitetets eksisterende satsinger, forskningsstrategier og utdanningsprogrammer. Som et breddeuniversitet i ordets egentlige forstand har UiB de aller beste forutsetninger for å koordinere og gjøre eksisterende forskningsaktiviteter relevante til rådgivende formål og til nye initiativer i utdanning og innovasjon.

Bærekraftarbeidet ved UiB vil derfor oppfordre til utvikling av nye, fortrinnsvis fler- og tverrfaglige emner og programmer på alle nivåer, også innenfor forskerutdanning, der bl.a. Bergen Summer Research School allerede fra 2019 vil trappe opp fokuset på bærekraftmål og vitenskapelig rådgivning.

Det er et uttrykt behov i FN-systemet for innovasjon i det som gjerne betegnes som «the science-policy interface». Gjennom løpende kontakt med relevante deler av FN-systemet (Division of Economic and Social Affairs, UN-DESA) og dialog med Norges FN-delegasjon, har UiB kunnet bringe på det rene at det ligger til rette for et særdeles godt samarbeid om utvikling av nye kanaler for vitenskapsbasert rådgivning i forhold til Agenda 2030. Det nyopprettede senteret for bærekraftig havforvaltning er et eksempel på nettopp denne formen for initiativ et breddeuniversitet som UiB kan få til og som vil styrke både tverrfaglig relevant forskning så vel som mulighet for vitenskapelig rådgivning og vitenskapsdiplomati på feltet.

## **2. SDG Bergen: Tilrettelegging for vitenskapelig rådgivning**

Det andre tiltaket er rettet mot tilrettelegging for vitenskapelig rådgivning. Målet er å gjøre formidling av vitenskapelige råd enklere og mer orientert mot viktige nasjonale og internasjonale beslutningsorganer. Vitenskapelig rådgivning vil være etterspurt lokalt, nasjonalt og internasjonalt når evalueringer og rapporteringer på de ulike bærekraftmålene

skal gjennomføres. Rådgivning vil være etterspurt på flere policy-nivå. For det første vil det være behov for forskningsbasert kunnskap i ulike såkalte «høynivå»-arrangementer med «stakeholders» og politiske beslutningstagere i FN-regi, primært innenfor den organisatoriske rammen av UN-DESA, men også i regi av andre FN organisasjoner som UNESCO, WHO, UNEP, UNDP, m.m. Gjennom UiBs brede og vellykkede deltakelse på FNs havkonferanse i juni 2017 (den første av en lang rekke store samlinger knyttet til spesifikke bærekraftsmål) ble det lagt grunnlag for samarbeid med Norges FN-delegasjon som vil kunne iverksette akkreditering av UiB-forskere som inngår i rådgivende kapasitet i og rundt slike hendelser.

Det andre nivået der vitenskapelig rådgivning fra UiB-forskere vil være sentralt er det nasjonale. De ulike departementene kobles til ulike bærekraftsmål, og vil være pålagt å rapportere til FN om arbeidet med disse. Her vil det også være et stort behov for forskningsbasert rådgivning, og et godt grunnlag er allerede lagt. Under Bærekraftkonferansen 8.-9. februar etablerer UiBs viserektor for globale relasjoner et nasjonalt nettverk bestående av forskningsledere ved sentrale kunnskapsinstitusjoner som alle har strategier for bærekraftarbeid. Basert på dette samarbeidet vil UiB ta ledelsen i utarbeidelsen av en plattform for bærekraftarbeid på tvers av sektorer.

For å tilrettelegge for det videre arbeidet, vil vi etablere struktur for dette ved UiB, bestående av en styringsgruppe for Agenda 2030 ledet av viserektor for globale relasjoner, professor Annelin Eriksen. Her inngår også direktørene for UiBs tre satsinger: direktør Amund Måge (MN, marin), professor Tore Furevik (MN, klima), direktør Kristin Gulbrandsen Frøysa (MN, energi) og professor Bente Moen (MO, global). For den operative oppfølgingen, etableres det en egen arbeidsgruppe, SDG Bergen, bestående av forskere med erfaring med vitenskapelig rådgivning. SDG Bergen skal ha som sin primære funksjon å mobilisere bredden av UiB sine forskningsmiljøer med tanke på vitenskapelig rådgivning.

SDG Bergen vil sørge for bred kartlegging av UiB-forskere med interesse og motivasjon for vitenskapelig rådgivning på konferanser og møter i FN-systemet og ulike relevante nasjonale nivå. Under UiBs ledelse og med SDG Bergen som operativ enhet vil nettverket koordinere arbeidet med de kunnskapsbehov departementene vil ha i forbindelse med tiltak og rapportering på spesifikke bærekraftsmål.

I tillegg skal gruppen sørge for tilstedeværelse på sentrale arenaer der forskningsprogrammer knyttet til bærekraftmålene utvikles, spesielt de som gjelder NFR og EUs 9. rammeprogram.

SDG Bergen vil bestå av forskere med erfaring med vitenskapelig rådgivning. I tillegg vil gruppen også bestå av forskningsrådgivere og en kommunikasjonsarbeider. Den ekspertise som behøves for oppfølging av Agenda 2030 ved UiB må dekke hele spekteret av vitenskap, administrasjon og kommunikasjon. SDG Bergen vil derfor bestå av:

- Professor Edvard Hviding (SV), leder
- Professor Peter M. Haugan (MN)
- Professor Anne K. Bang (HF)

Med følgende sekretariat:

- Seniorrådgiver Kristin Svartveit (FA)
- Seniorrådgiver Bjørn Erik Andersen (FA)
- Seniorrådgiver Sverre Ole Drønen (KA)

Gruppen vil rapportere til styringsgruppen.

I sitt daglige arbeid vil gruppen være i dialog med andre relaterte virksomheter og samarbeidsfelt ved UiB innen Agenda 2030, for eksempel det europeiske vitenskapsakademiet Academia Europaea, UiBs deltakelse i relevante internasjonale nettverk som AURORA og WUN m.fl, UiBs Brusselkontor, osv. Sentrale Agenda 2030-kanaler for UiB i Utenriksdepartementet og Norges FN-delegasjon er allerede etablert.

SDG Bergen vil i første omgang ha en oppnevningsperiode til utløpet av det nåværende rektoratets valgperiode. I løpet av perioden 2018-2021 forutsettes det at SDG Bergen også vurderer etablering av et utvalg regelmessige og tidsavgrensede tiltak. Noen av disse er allerede planlagt og programmerte. Slike tiltak inkluderer bl.a.:

- Bergen Summer Research School 2019 (ekspertgruppens leder Edvard Hviding er allerede oppnevnt som vitenskapelig leder av BSRS 2019)
- En årlig, høyprofilert «Agenda 2030 Lecture»
- Oppfølging, fortrinnsvis årlig, av SDG-konferansen i februar 2018
- Oppfølging av UiBs eksisterende og eventuelle nye medlemskap i relevante nasjonale og internasjonale organisasjoner
- Utarbeidelse av en «manual» for UiB-forskeres deltakelse i vitenskapelig rådgivning i FN-sammenheng.

### **Overordnede mål**

Følgende vil være overordnede mål for UiBs samlede bærekraftinitiativ slik det er beskrevet her:

1. Etablere UiB som det sentrale bærekraftsuniversitetet i Norge.
2. Bygge nettverk med partnere i academia, diplomati, embetsverk, politikk, næringsliv, kulturliv, etc. for å bidra til oppnåelse av FNs bærekraftsmål.
3. Utnytte UiBs posisjon som breddeuniversitet til å fremme FNs bærekraftsmål.
4. Oppfylle UiBs samfunnsoppdrag gjennom bærekraftsfokusert forskning, herunder utviklinger av kritiske og nytenkende perspektiver på Agenda 2030.
5. Utvikle nye utdanningstilbud direkte fokusert på Agenda 2030 og styrke bærekraftsperspektivet i eksisterende utdanninger.
6. Skape innovative kanaler for vitenskapsdiplomati og vitenskapelig rådgivning.

## **Universitetsdirektørens kommentarer**

Kunnskapssektoren vil danne mye av grunnlaget for global bærekraftig utvikling. Universitetene har derfor en særlig rolle å spille i bærekraftarbeidet, gjennom forskning, utdanning og rådgivning, ikke minst i kraft av kritisk analyse, nytenkning og innovasjon.

UiBs tre langvarige forskningssatsinger, globalt orienterte forskning og sterke internasjonale profil er direkte relevant for arbeid med bærekraftmålene. UiB har de beste forutsetninger for å være et ledende universitet i å koble forskningsbasert kunnskap og utdanning med samfunnsutvikling i bærekraftig retning.

Utviklingsavtalen og tildelingsbrevet fra KD fremhever i tillegg bærekraftarbeid som en viktig del av UiBs måloppnåelse.

Denne saken og den nasjonale Bærekraftkonferansen viser at vi er godt i gang med dette arbeidet ved UiB, og synliggjør behov for og vilje til å legge bærekrafttenkning som en overordnet dimensjon knyttet til hele universitetets samfunnsoppdrag.

01.02.2018/ Kristin Svartveit/fung. avdelingsdirektør Christen Soleim